

SCENARIUSZ LEKCJI WYCHOWAWCZEJ DLA GIMNAZJUM NA TEMAT ROZWIĄZYWANIA KONFLIKTÓW

Temat lekcji:

Zgoda buduje, niezgoda rujnuje!

Czas przeznaczony na zajęcia: 1 godz. lekcyjna (45 minut)

Cele ogólne lekcji:

- przyswojenie wiedzy na temat rozwiązywania konfliktów metodami prowadzenia negocjacji, arbitrażu, poszukiwania autorytetu;
- poznanie pojęć związanych z tematem;
- wypracowanie przez uczniów zasad postępowania w sytuacji sporu

Cele szczegółowe lekcji:

- uczeń:

- potrafi operować pojęciami z dziedziny rozwiązywania konfliktów (arbiter, kompromis, mediacje, mediator, autorytet, negocjacje); zna znaczenie pojęć i stosuje je w różnych sytuacjach;
- wie, jak należy się zachować w sytuacji konfliktu i jakie są zasady rozwiązywania sporów;
- w razie poważniejszych konfliktów szuka wsparcia u autorytetów lub mediatorów;

Formy pracy:

- zespołowa
- indywidualna

Metody pracy:

- słowna – rozmowa, burza mózgów;
- inscenizacji / odgrywania ról;
- dyskusja

Środki dydaktyczne:

- Jarosław Cieśla, *Konflikty w klasie*. Gra dydaktyczna pt. *Mądre słowa, przyjazne gesty*, art. *Psychologia w Szkole* 4/2014, dostęp płatny na stronie: <http://charaktery.eu/arttykul/4045>
- Rozwiązywanie konfliktów. Materiały szkoleniowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie, dostęp na stronie: <http://kreatywni.wsptwp.eu/wp-content/uploads/2010/10/ROZWI%C4%84ZYWANIE-KONFLIKT%C3%93W-materia%C5%82y-szkoleniowe.pdf>
- arkusz papieru, najlepiej o wymiarach 1,5 m x 1,5 m, mazaki, pionek
- duża kartka z zasadami rozwiązywania konfliktów
- kartki z ankietą ewaluacyjną

Przebieg lekcji:

1. Wychowawca wprowadza uczniów w temat zajęć dyskusją naprowadzającą połączoną z miniwykładem. Zaczyna od zadania uczniom pytań:

- Z kim ostatnio się kłóciliście? Jaka była przyczyna kłótni? Jak została zakończona?
- Czy często odczuwacie wobec kogoś złość? W jakich sytuacjach? Czy mówicie tej osobie o swoich uczuciach? Czy staracie się unikać osoby, która ma inne od waszych poglądy, cele, dążenia? Czy w sytuacji sporu z taką osobą stajecie się agresywni, niegrzeczni?
- Z jakimi osobami kłócicie się najczęściej – z rodzicami, rodzeństwem, dalszą rodziną, przyjaciółmi, kolegami / koleżankami? Co bywa najczęstszą przyczyną nieporozumień? Czy ciężko

wam przychodzi znalezienie kompromisu?

Kłótnia, nieporozumienie, spór – tymi słowami określamy najczęściej zachowania będące wynikiem zderzenia się przeciwstawnych celów, przekonań, poglądów, interesów czy wartości. Dochodzi do nich niemal każdego dnia. Jedna strona nie może zaakceptować poglądów drugiej, obie wzajemnie siebie blokują i dochodzi do sprzeczki. Można więc przyznać, że konflikty są nieuniknione, ponieważ człowiek jest istotą społeczną, a współżycie z innymi rodzi spory. Fakt, że się różnimy, że mamy różne poglądy na poszczególne kwestie, jest pozytywnym elementem naszego życia. Nie zawsze konflikt musimy przeżyć jako coś negatywnego, niekiedy właśnie dzięki różnicy opinii możemy wynieść ze sporu coś dobrego, czegoś się nauczyć. Często jednak bronimy ślepo własnych racji, stajemy się agresywni, w szkole sięgamy po argumenty siły, jeśli nie mamy innych. Taka postawa rodzi złość, nienawiść, sprawia, że nie możemy dojść do porozumienia, a one narastają. Warto więc nauczyć się sposobu rozwiązywania sporów, tak by dojść do kompromisu, do ugody, w której każda ze stron może coś zyskać.

2. Wychowawca prezentuje uczniom planszę DZIAŁANIA W OBLICZU KONFLIKTU (fragment publikacji *Rozwiązywanie konfliktów. Materiały szkoleniowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie*) i prosi ich, by ocenili, które strategie przyjmują najczęściej. Wspólnie z uczniami dyskutuje na temat najlepszych działań w obliczu konfliktu. Naprowadza dzieci na odpowiedzi dotyczące negocjacji, szukania mediatora albo arbitra (kolorem zaznaczono najskuteczniejsze drogi zakończenia sporu). Zadaje pytania pomocnicze:

- kiedy, w jakich okolicznościach trzeba skierować sprawę do arbitra, autorytetu? (np. kiedy do rozwiązania konfliktu potrzebna jest opinia fachowca, rzeczoznawcy, osoby mającej doświadczenie w danej dziedzinie);
- kiedy warto skierować sprawę do sądowego rozstrzygnięcia? (w sytuacji sporu prawnego, wyrządzenia szkody, kradzieży, spowodowania uszczerbku na zdrowiu, gdy należy dochodzić odszkodowania);
- kiedy można stworzyć koalicję? (w celu rozwiązania sprawy ważnej dla ogółu społeczności, np. ktoś robi wysypisko śmieci tuż przy placu zabaw);
- kiedy należy odwołać się do mediatora? (w sytuacjach, kiedy sami nie możemy dojść do kompromisu z drugą osobą);
- kiedy powinniśmy podjąć bezpośrednie negocjacje? (w sprawach szkolnych, domowych, koleżeńskich sporów).

3. Przy tej okazji następuje objaśnienie pojęć: **arbitr, negocjacje, kompromis, mediator**. Uczniowie powinni objaśnić ich znaczenie, sięgając do Słownika Języka Polskiego lub Wikipedii.

DZIAŁANIA W OBLICZU KONFLIKTU

- unikanie konfliktu, zapobieganie mu
  - niedostrzeganie konfliktu tak długo, jak tylko jest to możliwe,
  - zmiana definicji sytuacji, przekonywanie siebie i innych, że nic się nie wydarzyło,
  - odraczanie, przeczekiwanie;
- rezygnacja z dążeń
  - poddanie się bez podjęcia walki,
  - poddanie się po walce,
  - przegranie walki;
- **szukanie wsparcia**
  - odwołanie się do autorytetu w celu uzyskania wsparcia i pomocy,

- odwołanie się do innych ludzi w celu budowy koalicji;
- odwołanie się do trzeciej strony, aby rozstrzygnęła po czyjej stronie jest racja
- odwołanie się do arbitra, aby rozstrzygnął spór,
- wystąpienie na drogę prawną;
- podjęcie walki w celu zniszczenia przeciwnika
- potraktowanie konfliktu jako problemu do rozwiązania
- podjęcie bezpośrednich negocjacji,
- poszukiwanie mediatora jako trzeciej strony, która może wspomóc proces rozwiązywania konfliktu.

4. Wychowawca umieszcza na tablicy kartę z **Zasadami rozwiązywania konfliktów** i proponuje odegranie przez dzieci dwóch scenek, które ukazują etapy kłótni i dążenie do zakończenia sporu drogą negocjacji albo mediacji. Najpierw dwoje wybranych uczniów wciela się w role pokłóconych ze sobą kolegów (dzieci wybierają przyczynę sporu). Inscenizują sytuację nieporozumienia, a w chwili gdy ma dojść do kłótni wychowawca przerywa inscenizację. Prosi pozostałe dzieci o komentarze do tej sytuacji. Zadaje pytania:

- jak można rozwiązać ten spór?
- czego to wymaga od obu stron?

Zakończenie scenki jest inscenizowane w oparciu o wskazówki uczniów wcielających się w rolę mediatora/negocjatora (wychowawca kieruje całością, aby pokazać dążenie do kompromisu).

Kolejna scenka dotyczy sytuacji na korytarzu szkoły albo w jednej z pracowni. Dzieci wybierają przyczynę sporu. Tok ćwiczenia jest taki sam.

Zasady rozwiązywania konfliktów:

1. Nie myśl o sobie i drugim człowieku w kategoriach walki i zwycięstwa, ponieważ w ten sposób każdy z was przegra. Najważniejszą sprawą jest skoncentrowanie się na problemie, który doprowadził do kłótni. Należy go ujawnić i rozważyć, aby móc znaleźć wyjście z trudnej sytuacji.
2. Postaraj się na chwilę „zawiesić” spór, spojrzeć na siebie i drugą osobę oczami kogoś z zewnątrz, kto przysłuchuje się awanturze. Przestań mówić, policz do dziesięciu, zacznij oddychać spokojnie, np. oddechem przeponowym. Pomyśl, jak odbierałby cię ktoś nieznajomy. Nie rezygnuj ze swoich argumentów, ale postaraj się spokojnie wszystko wyjaśnić.
3. Wysłuchaj spokojnie argumentów drugiej strony. Postaraj się wczuć w to, co dana osoba myśli i poddaj to analizie. Być może okaże się, że początkowo coś źle zrozumiałeś.
4. Nie rzucaj słów wulgarnych, gróźb, pomówień, nie obrażaj ani nie zastraszaj drugiej strony. Używaj kulturalnego języka, nie manipuluj drugą osobą.
5. Bądź szczery, autentyczny, mów jasno i prosto o tym, co czujesz, okazując innym szacunek.
6. Wychowawca proponuje grę dydaktyczną opracowaną przez Jarosława Cieślę *Konflikty w klasie*. Gra dydaktyczna pt. *Mądre słowa, przyjazne gesty*, art. *Psychologia w Szkole* 4/2014 (dostęp płatny na stronie: <http://charaktery.eu/artukul/4045>). *Do rozgrywki potrzeba dużego arkusza papieru, najlepiej o wymiarach 1,5 m x 1,5 m. Na nim z całą klasą rysujemy trasę od startu do mety z polami o średnicy 5 cm. Wpisujemy w nie pozytywne określenia, np. „jesteś dobrym kolegą”, „lubię cię”, „zawsze można się z tobą dogadać”, „najpierw porozmawiajmy”, „zgoda buduje” itp. Można też narysować obrazki i symbole, takie jak uśmiech, uścisk dwóch dłoni, dwie przytulające się osoby itd. Od inwencji uczniów zależy, co znajdzie się na polach. To typowa gra planszowa, do której potrzebna będzie kostka oraz tylko jeden pion dla wszystkich. Po ustawieniu go na polu startowym*

pierwszy gracz rzuca kostką i przesuwa o tyle pól, ile oczek pokazała kostka. Po zakończeniu ruchu pozostali gracze odczytują głośno hasło albo wykonują narysowany gest – adresatem jest uczeń wykonujący ruch. Muszą to zrobić wszyscy, nawet ci, którzy mają „na pieńku” z grającym. Dzięki temu mogą inaczej spojrzeć na kolegę, wobec którego mieli negatywne odczucia (cyt.).

7. Zajęcia kończy ankieta ewaluacyjna.

ANKIETA EWALUACYJNA

1. Ocena atrakcyjności zajęć	bardzo dobra	dobra	słaba
2. Ocena z zakresu uzyskania przez ucznia wiedzy odnoszącej się do tematu	bardzo dobra	dobra	słaba
3. Ocena z zakresu sposobu przekazywania wiedzy przez wychowawcę	bardzo dobra	dobra	słaba
4. Jaki element zajęć spodobał mi się najbardziej?			